

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 41.

Lýsingaprisur fyri mm.: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 13. oktober 1945.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

Hvat er tryggast:

pundsv valuta

ella

skip, maskinur og virki,

ið geva øllum arbeiði á sjógv og landi?

Vil Amerika krevja, at vit skulu strúka helmengin av okkara pundum
fyri at tað skal strúka hevtina av sínum lánun?

Javnaðarmenn hava árla og stöla
troðkað á at gera eins og Island
at nýta okkara avlop til at keypa
og byggja skip, ravmagnað (elektri-
cificera) okkara oyggjar, keypa
maskinur og amboð sum tørvur er
á fyri at skapa ein idnað her á
landi o. s. fr. Og javnaðarmenn
hava ikki bert talað um hetta,
men víst á og sett fullfíggið upp-
skot viðvíkjandi, hvussu hetta skal
verða gjørt, so heila okkara fólk
kann koma í arbeiði. Sí upp-
skotið: »Arbeiðið til øll á sjógv
og landi».

Tað avlop ella tann valuta, sum
nu stendur í fremmandum landi,
vildi so verið sett í lutir og ting,
sum liggja innan fyri okkara livs-
øki (lebensraum) og vildi haft
fingið eitt fast virði, sum svarar
til tað, ið fólkini tørvast fyri at
kunna liva eitt frítt og frælst liv
av egnum arbeiði.

Men bæði fólkaflokksmenn og
sambandsmenn hava verið rørandi
samdr um at felt hesi týðningar-
miklu uppskot.

Úrslitið av hesi samgongu mill-
um sambandsmenn og fólkaflokks-
menn er, at vit í dag hava eitt so
stórt skipatrot og arbeiðsloysi á
landinum, at menn vita sær ikki
vegir til at liva her.

Harafturat kemur, at tað veruliga
er ógvuliga hættisligt at hava alt
sitt peningaavlop standandi hjá
fremmandum landi, sum onga
skyldu hevur at lata okkum fáa
aðra valuta enn egnu. Tí vit
hava jú sæð tað ferð eftir ferð,
serliga aftaná stór krigg, hvussu
lond hava sett sína valuta niður í
gjøgnum. Tað kann so státt vera
ein stórur møguleiki fyri, at Bret-
ar av ymsum grundum seta sín
pening niður í litið og lætt, um
ikki fyri annað so bara fyri at
sleppa sær frá síni innlendis skuld.
Hvar eru vit so? Seta teir pund-
ið í hálvt virði, vilja okkara 70
milliónir í keypikraft ikki verða
verdar meiri enn 35 milliónir.

Tað frættist nú í donskum
bløðum, at Amerika sigur seg
hava hug til at eftirgeva helm-

ingin av sínum »leas-bend» lán-
um til Bretlands. Men, siga
Amerikanararnir, so skulu eisini
tey lond, sum hava tjent tjúkt
uppá Stóra Bretland strika helm-
ingin av sínum nettovinningi,
avlopi, uppá Bretland. Bretland
sigur, at vit fyri at sleppa at selja
feskan fisk megu gera hetta, hvat
kunnu vit svara annað enn at
boygja okkum? Er ikki fiska-
marknaðurin alt hjá okkum!

Her eru sanniliga stórir spurn-
ingar at hugsa um.

Sjálvst um vit nú ikki høvdu
haft tann stóra beinleiðis vinning,
ið talan er um at vit hava við
at fara yvir til felags kurs (c. 8 mill.)
og felags mynt, mátti ein betonkt
seg fleiri ferðir, áðrenn ein fylgdi
fólkaflokksins valuta-hazard spæl,
ið vil seta allan peningaáðgöðan í
fremmanda valuta.

Hin 6. november má Føroya
fólk avgera at tryggja okkara avlop
við at avgera at seta tað í bátar
og skip og virki.

Tað gerst einans við at velja
javnaðarmenn á ting, geva teimum
reinan meirluta:

Fólkaflokkurin og sterlingbólkurin.

»Dagblaðið» av 28. sept. skrivur
um »broytan av føroyska krónu-
virðinum» og heldur fram hesi
orð:

»Fyri at fáa hetta (kursbroytan,
blstj.) hevdri verið neyðugt, á
brets—føroyski sáttmálin varð
uppsagdur, og hvat varð so úr-
slitið? Jú, at vit fóru burtur úr
sterlingbólkinum og istaðin kanska
komu uppí dansk—bretska sátt-
málan.»

Hetta, at vit fyri at fáa kurs-
broytan høvdu neyðst at sagt upp
allan sterlingbólkasáttmálan er
ósannind. Ein ósannind, sum hver
maður kann, sum maðurin segði,
»fela uppá». Tí vit hava jú fingið
ið kursskiftanina og eru kortini
støðugt limur í sterlingbólkinum.

Meiri enn sjálvt livið, sum livist
í dag, at prógva, at vit siga satt
og fólkaflokkurin og »Dagblaðið»
villandi ósannind nýtist okkum
ikki.

Athugaligt hjá javnaðarmonnum
nú at bita merki í slík orð sum
hesi í »Dagblaðnum»:

»Tað er jú soleiðis, at tann,
sum er limur av sterlingbólkinum
harvið hevur víssað sær rætt til
fyrrst at selja til hinar limirnar av
sterlingsbólkinum og síðan víssað
sær rætt at keypa verur frá
sterlingsbólkinum.»

Hesi orð eru sonn! Og júst tí,
at soleiðis lá landið, tá ið talan
var um hjá okkum at koma í
sterlingsbólkin, var tað, at javnaðarmenn,
sum altíð seta fólksins
og landsins interessur framum
privatar interessur, úttan at dvelja
í minutt samtyktu at fara uppí
sterlingsbólkin.

Men so var sanniliga ikki hjá
fólkaflokkinum. Hann bardist sum
úlvur á skóg ímóti at koma uppí
sterlingsbólkin. Hvi? Var tað
ikki fyri at fremja privatar
spekulasjónarinteressur? Hverji jørn
høvdu tá fólkaflokksmataderarnir
í eldinum?

Tað nyttar »Dagblaðnum» einki
at royna at fortelja fólki í dag, at
fólkaflokkurin ikki var ímóti at
fara uppí sterlingbólkin, men at
teir bara vildu, at Føroyingar eisi-
ni skuldu kunna handla við t. d.
Ameriku.

At hetta einans er ein roynd
at káva út yvir fólkaflokksins
ræðuligu støðu visir flokksins skrifi-
liga mótmæli, ið liggur til skjals.
Har siga teir millum annað at
fólkaflokkurin ímóti, at »Løgtingið
ella nakað føroyskt umboð av
sjálvaldam ger sáttmála við or-
rustutjóð, sum bindur niður rása-
rúm og yrkisfrælsi Føroya (liberty
og Action)».

»Dagblaðið» ger klókast í at
tiga sum mest og longest, tá ið
talan er um kvota og sterlings-
bólkin. Har er fólkaflokkurin tann,
ið hevur ringastu samvitsku, meðan
tað av sonnum kann sigast at
javnaðarmenn í øllum sínum úttan-
rikispolitikki hava lagt allan doyðin
á at gera alt tað, ið gerast kundi
fyri at fremja samhandilin við
Bretland — og harvið kvota-
rættindini hjá Føroyingum.

Vit kunnu vísa á:

1) Okkara flokksformaður talaði
fyri selu- og samvinnurætti við.

Bretum, tá ið hann var niðri í
Bretlandi.

2) Okkara flokkur himpraðist
ikki ein minutt við at fara í
sterlingsbólkin.

3) Okkara flokkur hevur rátt til
og kraft serligar samráðingar við
Bretar um handilsviðurskipti.

4) Okkara flokkur hevur verið
við til at valt menn at fara til
samráðingar við Bretar.

(Okkara blað verður at fara út
í hvert hús hvørja ferð til valið,
so vit ráða fólkaflokksmonnum til
ikki at vaða ov langt út við
ósonnum frásegnum).

Søgulig brot úr fólkaflokksins gølusøgu.

I

Menn minnst »Ananu»- gøluna.

Núverandi fólkaflokksspiðsar vóru
tá minni heitstórir yvir fyri Døn-
um enn teir eru í dag:

Teir smæddust ikki við at bjóða
sær fram til at loysa Grønlands-
spurningin soleiðis, at eingin Fø-
royingur skuldi nýtast at seta sín
fót á land í Grønlandi meir, og
soleiðis, at monopolbandið skuldi
kunna standa ónervað nakrar øðir
aftrat. Danir skuldu bara læna
teimum pening til keyp av einum
móðurskipi, ið kundi liggja har-
uppi.

Peningin fingi teir.

Anana varð keypt.

Fiskimenn settu hús og heim í
pant fyri at gera seg út til sam-
vinnu við »Ananu».

Men hvat hendi ikki so!

Teir stóru fingi tilbøð uppá
»Ananu», so teir tjentu tjúkt, um
teir seldu.

Og teir seldu!

Fiskimenn sótu eftiri við bátum
og greiðum og skuld — og ong-
ari innlegu.

Fyri teir »stóru» vóru tá tær
160 familjurnar ikki til — tær, ið
teir høvdu reypað sær av at fæða.

Men tað versta var, at teir stóru
fólkaflokksspiðsarnir høvdu styrkt
Danir í sínum politikki at lata
Grønland verða stongt.

Menn minnst finansplans- gøluna.

Umboðsmenn fyri teir føroysku
flokkanar vóru bødni til Dan-
markar at samráðast um okkara
fíggarviðurskipti — 1934.

Jóannes bóndi og Mitens vóru
við.

So væl dámdi Jóannes Patur-